

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчально-педагогічної та наукової роботи

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та історико-культурні пам'ятки Київщини
для студентів

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладач: Терес Наталія Володимирівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри етнології та краєзнавства.

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.

на 2023 __/2024 __ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.

на 2024 __/2025 __ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробниця: Терес Наталія Володимирівна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

Валерій КАПЕЛЮШНИЙ

Протокол №9 від «01» 02 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол №8 від «23» 02 2022 р.

Заступник голови науково-методичної комісії Олег КУПЧИК

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити цілісні знання про особливості природних та культурних ландшафтів, основні етапи історичного розвитку Київщини впродовж століть, перебіг урбаністичних та соціально-економічних процесів, еволюцію соціальної структури краю, специфіки демографічних та етнічних процесів, ролі у боротьбі за свободу і незалежність України.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні етапи історії України.
2. *Вміти* комплексно досліджувати документи і матеріали, проводити пошукову роботу в архівах і бібліотеках, відділах картографії та бібліографії, опрацьовувати газетні і журнальні фонди.
3. *Володіти елементарними навичками* відбору методів та підходів до аналізу явищ матеріальної і духовної культури, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна має комплексний і міждисциплінарний характер, спрямована на вивчення археологічної, природної, етнічної та історико-культурної спадщини Київщини від стародавніх часів до сучасності. Розкриваються складні процеси урбаністичного та господарського розвитку краю, еволюція його адміністративно-територіальної структури та підпорядкування, здобутки в галузі освіти та науки, трагічні сторінки життя у воєнні часи, під час Голодомору, затоплення сіл та Чорнобильської аварії. Вивчаються основні туристичні та екскурсійні маршрути області. Акцентується увага на особливій ролі Київщини, її мешканців у спротиві російському агресору від початку російсько-української війни.

4. Завдання (навчальні цілі): забезпечити цілісні знання щодо історичних та соціально-політичних передумов, географічних, етнічних, історичних факторів у формуванні соціокультурного простору Київщини; навчити студентів застосувати весь арсенал науково-дослідних, спеціальних методів історичної науки для подальшого дослідження історії та культури Київщини, умов життя та побуту населення, демографічних та соціокультурних змін; опанувати знаннями з історії розвитку музейної справи, з історії народного побуту та культури; долі етнографічної та історико-культурної спадщини, питань збереження історичної пам'яті про долю мешканців затоплених сіл Київщини та Чорнобильську трагедію.

Навчальна дисципліна «*Історія та історико-культурі пам'ятки Київщини*» сприяє виробленню у студентів професійних навичок, необхідних для роботи в екскурсійно-музейній сфері, в пам'яткоохоронних державних установах, міжнародних представництвах та громадських організаціях історико-культурного спрямування, у сфері туризму та краєзнавства. Світоглядний аспект дисципліни полягає у популяризації історії та історико-культурної спадщини Київщини як важливої складової вітчизняної історії та культури.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Розуміння застосовуваних способів та методів аналізу матеріалів дослідження.	лекція	Реферат, есе, презентація 1	10 %
1.2	Знати і вміти охарактеризувати основні історичні етапи в розвитку Київщини.	лекція	Реферат, есе, презентація 1	10%
2.1	Вміння аналізувати основні види і типи історико-культурної спадщини Київщини.	лекція, самостійна робота	Контрольна робота ЗМ 1	10%
2.2	Вміння інтерпретувати процеси змін в етнічному, соціальному та культурному середовищах різних епох в історії Київщини.	лекція, самостійна робота	Контрольна робота ЗМ 2	10%
3.1	Навички та вміння розробляти і виконувати тематичні дослідження, інтерпретувати дані і робити висновки.	самостійна робота	Реферат, есе, презентація 2	10%
3.2	Удосконалювати навички та вміння визначати й оцінювати особливості формування топонімичного простору Києва впродовж століть.	самостійна робота	Реферат, есе, презентація 2	10 %
4.1	Здатність критично використовувати наукові бази даних та інші відповідні джерела інформації.		залік, перше питання	20%
4.2	Здійснювати історико-порівняльний аналіз з метою дослідження питань київського топонімікону.		залік, друге питання	20%

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 2.1 — 10 балів/ 6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 2.2.— 10 балів/ 6 балів*.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1, 1.2. – 20 балів/ 6 балів*.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 3.1, 3.2. – 20 балів/ 6 балів*.
7. Підсумкова контрольна робота (залік) Р.Н. 4.1., 4,2 – 40 балів / 12 балів*.

(* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю).

- підсумкове оцінювання: залік.

- форма оцінювання – залік;

- максимальна кількість балів, які може отримати студент впродовж семестру – **60 балів**;

- оцінюються такі результати навчання студента: знання історії та історико-культурної спадщини Київщини як комплексного явища в історії українського народу, розуміння основних історичних етапів розвитку краю, історичної ролі населення, особливостей адміністративно-територіального підпорядкування, здобутків і втрат історико-культурної спадщини;

- форма проведення заліку – письмова, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей;

- мінімальний пороговий рівень оцінки, за якої залік вважається складеним – **12 балів**.

Необхідна умова допуску до заліку: студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж **48 балів (критично-розрахунковий мінімум)**.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (за модульні контрольні роботи), за виконання індивідуальних завдань, підсумкову контрольну роботу.

Курс поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, самостійну (індивідуальну) роботу студентів і завершується рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 7 у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 8 –12.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (контрольні роботи, індивідуальне завдання, реферати) і підсумкове оцінювання (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (залік) – максимум 40 балів).

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1.		Змістовий модуль 2.		Підсумковий контрольна робота / залік
<i>Історія та краєзнавство Київщини.</i>		<i>Історико-культурні пам'ятки Київщини.</i>		
30 залікових балів (максимум)		30 залікових балів (максимум)		40 балів (максимум)
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	Модульний контроль	
20 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	10 максимум	

СЕМЕСТРОВА РОБОТА ТА МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

По завершенні вивчення змістового модуля студент складає модульний контроль (МК). Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. МК проводиться у письмовій формі (тестування або письмова робота). Максимальна кількість балів, яку можна набрати за МК – 10 балів.

Студент, який з поважної причини пропустив МК, зобов'язаний надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату проведення МК.

Критерії оцінювання підсумкового модульного контролю (заліку) у вигляді письмової роботи (оцінюється в діапазоні від 1 до 40 балів).

На підсумковий МК (залік) виносяться 2 теоретичні запитання. Кожне питання оцінюється в діапазоні від 1 до 20 балів.

а) глибоке розкриття теоретичного питання	17– 20 балів;
б) повна коротка відповідь	12 – 16 балів;
в) неповна відповідь	0 – 11 балів.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе, презентація).

Критерії оцінювання самостійної роботи (реферат, есе, презентація - від 0 до 20 балів):

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 16–20 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми – 10–15 балів;
- тема розкрита неповно – 0 –9 балів.

Індивідуальні завдання (реферати, есе, презентації) студенти подають за тиждень до модульного контролю.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 р.

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	60	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Залік	
60-100	Зараховано
0-59	Не зараховано

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Історія та краєзнавство Київщини.</i>			
	Тема 1. Вступ до курсу. Географічні, етнічні та демографічні характеристики Київщини. Джерела та історіографія.	2	2
	Тема 2. Археологічна, топонімічна спадщина та преісторія краю. Пам'ятки Трипільської та Черняхівської культур на території Київщини. Курганні могильники.	2	2
	Тема 3. Літописні міста Київщини (Бакожин, Біла Церква, Білгород, Вишгород, Переяслав, Торчеськ).	2	3
	Тема 4. Літописні городища і гради (Витачів, Летч, Ржищев, Тумаща, Велике Ходосівське, Хотів). Змієві вали.	4	5
	Тема 5. Козацька доба в історії Київщини. Козацько-селянські повстання та події Визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького. Сотенні містечка і села Київського та Переяславського полків.	4	5
	Тема 6. Київщина у ХІХ – на початку ХХ століття: політичні, етнічні та культурні процеси.	4	5
	Тема 7. Від Центральної Ради до незалежної України: ХХ століття в історії Київщини.	2	4
	Модульна контрольна робота 1	1	
<i>Змістовий модуль 2. Історико-культурні пам'ятки Київщини.</i>			
	Тема 8. Природно-заповідний фонд області. Затоплені села Київського Полісся.	4	5
	Тема 9. Прип'ять. Чорнобильська аварія. Доля культурної спадщини Зони відчуження. Музей Чорнобиля.	4	5
	Тема 10. Музеї Київської області. Палаці і паркові комплекси.	4	5
	Тема 11. Міста і села Київщини в боротьбі проти російської агресії. Пам'ятні місця героїчного спротиву.	4	5
	Тема 12. Історико-туристичні і краєзнавчі маршрути Київщини.	2	4
	Модульна контрольна робота 2	1	
	ВСЬОГО	40	50

Загальний обсяг – **90** год., в тому числі:

Лекцій – **40** год.

Самостійна робота – **50** год.

Рекомендована література.

Основна:

1. Аброскін П. та ін. Київщина козацька. К., 2004.
2. Київщина: із минулого в майбутнє. К., 2002
3. Київщина у фактах, історичних подіях, постатях. Богуслав, 2002.
4. Описи Київського намісництва 70–80-х років XVIII ст. / Упоряд.: Болотова Г.В. та ін. К., 1989.
5. Описи Лівобережної України кінця VIII – початку XIX ст. / Упоряд.: Т. Ананьєва, К., 1997.
6. Присяжнюк А. Київщина – серце України. К., 2012.
7. Постаті Київщини. Вип. 2 / [редкол.: В. П. Коцур та ін.]. К., 2008.
8. Реєстр Війська Запорозького 1649 року. К., 1995.
9. Панащенко В.В. Полкове управління в Україні (середина XVII–XVIII ст.). К., 1997.

Додаткова:

1. Верменич Я. Київська область. Енциклопедія історії України : у 10 т. редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2007. Т. 4 : Ка – Ком. С. 226.
2. Гудима В., Кабан Л., Чапаєва Т., Якименко Н. Київська область. Енциклопедія сучасної України / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001–2023.
3. Дашкевич Я. Гетьманська Україна: Полки. Полковники. Сотні. Лівобережжя. Пам'ятки України. 1990. № 2.
4. Крикун М. Воєводства Правобережної України у XVI-XVIII століттях. Львів, 2012.
5. Малі міста України. Київська область: бібліогр. покажч. / М-во регіон. розвитку, буд-ва та житл.-комун. госп-ва України, Держ. наук. архітектур.-буд. б-ка ім. В. Г. Заболотного; уклад.: Д. О. Мироненко, С. М. Кайнова, О. В. Углова ; редкол.: Г. А. Войцехівська (відп. ред.) [та ін.]. Київ: ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, 2017.
6. Матеріали по статистиці Київщини, вип.1. К., 1921.
7. Мезенцева Г.Г. Про топографію стародавнього Білгорода. Український історичний журнал. № 8. 1968. С. 114–118.
8. Непом'ящих В.Ю. Білгород Київський: питання історіографії. Проблеми археології Середнього Подніпров'я. До 15-річчя заснування Фастівського краєзнавчого музею. Фастів, 2005. С. 314–319.
9. Постаті Київщини / упоряд. Б. О. Чернов. К., 2007.
10. Хвойко В.В. Древние обитатели Среднего Приднепровья. К., 1913.